

แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านน้ำมิน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

Guidelines for participative management of the administration of Ban
Nammin Child Development Center in Chiang Kham District of Phayao
Province

นางสาวกาญจนา แท้มงาม ^[16]

อาจารย์ ดร.สุวดี อุปปินใจ ^[17]

อาจารย์ ดร.ไพโรจน์ รัตนวงษ์ ^[18]

บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระเรื่อง แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมิน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมิน และ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมินประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 44 คน ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมิน จำนวน 14 คน ผู้ปกครอง จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนำมาวิเคราะห์เนื้อหา แล้วสรุปเป็นรายข้อ ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมินพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

[16] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

[17] [18] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

2. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมินจากการสัมภาษณ์ พบว่า ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ 1) การคัดเลือกคณะกรรมการควรคำนึงถึงแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง 2) ควรมีการอบรมคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้ทราบบทบาทและหน้าที่ของตนเอง 3) การทำประชาคมในเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านการศึกษาของเด็ก 4) การประชุมคณะกรรมการ เพื่อปรึกษาหารือร่วมกัน 5) การมีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย 6) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน และงบประมาณ 7) การมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน อาหารกลางวัน และอาหารเสริม 8) การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร 9) การประชาสัมพันธ์ข่าวสารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 10) การประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง 11) การใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการศึกษา

ด้านบุคลากร คือ 1) การมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาผู้เรียน 2) การมีส่วนร่วมประเมินพัฒนาการผู้เรียน 3) การมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะแก่ครูผู้ดูแลเด็ก 4) การมีส่วนร่วมสรรหาพนักงานที่มาปฏิบัติงาน 5) สนับสนุนให้ครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมฝึกอบรม 6) การมีส่วนร่วมให้ครูได้มีโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพ 7) การมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของครู 8) การมีส่วนร่วมประเมินจรรยาบรรณวิชาชีพครู

ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย คือ 1) การมีส่วนร่วมตรวจสอบโครงสร้างอาคารและมาตรฐาน 2) การมีส่วนร่วมกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัย 3) ควรมีส่วนร่วมจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ 4) การมีส่วนร่วมซักซ้อมการป้องกันอุบัติเหตุ 5) การจัดหาเครื่องเล่นที่เหมาะสม 6) การจัดหาอุปกรณ์การปฐมพยาบาล

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร คือ 1) การมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 2) การมีส่วนร่วมกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3) การมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ 4) การมีส่วนร่วมนิเทศ 5) การมีส่วนร่วมประเมินผลการเรียนรู้

ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน คือ 1) ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน 2) ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กเรียนรู้จากปราชญ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน 4) ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กร่วมกิจกรรมวันสำคัญ 5) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการตรวจสอบสุขภาพ 6) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีชมรมผู้ปกครอง 7) การมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่าย

ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย คือ 1) การร่วมมือกับเครือข่ายภายนอก ชุมชน 2) ส่งเสริม สนับสนุน แข่งขัน ประกวด 3) ส่งเสริม สนับสนุนการประชาสัมพันธ์ 4) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการศึกษาดูงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่นๆ 5) ส่งเสริม สนับสนุนการใช้ เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

This independent study was aimed to investigate the current state of participative management of the Ban Nammin Child Development Center administration and to find guidelines for enhancing the participative management of the center administration. The sampling population was 44 related persons which consisted of the 14 committee of the Ban Nammin Child Development Center and 30 parents. The data gathering tool for investigating the current state of the Child Development Center was questionnaire then systematically analyzed using mean and standard deviation. The tool used for finding guidelines to enhance the participative management of the Child Development Center administration was structured interview then systematically analyzed, concluded and presented in data description. The study found:

1. The participative management of the Child Development Center administration was ranked at medium level which can be divided that the academic and curriculum activities was ranked at best level but the promote cooperation to other organization for the child development was ranked at poor level.

2. The proposed guidelines for enhancing the participative management are :

The Child Development Center management will have to 1) set up the rule to recruit the most suitable committee 2) train the Child Development Center's committee 3) find solution to any problem of the center together 4) set up monthly meeting 5) participate in planning, creating the Child Development Center's vision and policy 6) participate in action plan and budget 7) participate in making decision for learning and teaching materials, lunch and supplementary foods 8) participate in

fundraising 9) participate in promoting the Child Development Center to public 10) evaluate the satisfaction of parents 11) participate in community based management.

The personnel will have to participate in 1) children's development plan 2) tracking of children's development 3) giving suggestion to child care provider 4) staff recruitment 5) encouraging teachers to attend training courses 6) supporting professional teacher development 7) teacher assessment 8) tracking professional ethics of teacher.

The persons who are responsible for the center's properties, environment and safety will have to participate in 1) checking the Child Development Center properties for safety condition 2) security measures 3) providing hygienic environment 4) practicing for accident prevention 5) providing children's play equipment 6) supplying first aid equipment

The persons who are responsible for the academic and curriculum activities will have to participate in 1) local curriculum development 2) determining the desirable qualification 3) creating activities to promote children's development 4) educational supervision 5) student learning assessment

The persons who are responsible for all sectors participation and support will have to 1) encourage children to attend community or social events 2) support children to learn directly from the local teacher and local knowledge 3) support children to learn from the local sources 4) support children to participate in activities of the important event 5) support in health check 6) support to have parent club 7) participate in evaluation of the Child Development networks.

The persons who are responsible for the child development networks promotion will have to. 1) cooperate to other child development centers 2) promote, support, compete and contest 3) promote the Child Development Center news to public 4) promote educational trip to other child development centers 5) promote using Information Communication Technology at the Child Development Center

Keyword: participation, child development center, child development center management standard

บทนำ

ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไว้ 6 ด้าน คือ 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องโดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล 2) มาตรฐานด้านบุคลากร เป็นการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ เช่น คุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ตลอดจนผู้ทำความสะอาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น 3) มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ในด้านอาคารสถานที่ เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับพื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้ง จำนวนชั้นของอาคาร ทางเข้า-ออก และประตูหน้าต่าง ตลอดจนพื้นที่ใช้สอยอื่น ๆ รวมถึงด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร เช่น แสงสว่าง เสียง การถ่ายเทอากาศ สภาพพื้นที่ภายในอาคาร รั้ว สภาพแวดล้อมและมลภาวะ เป็นต้น นอกจากนี้ในด้านความปลอดภัยเป็นการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น การกำหนดมาตรการป้องกันความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน 4) มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรเป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ ตามวัย ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดประสบการณ์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก เป็นต้น 5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนเป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน เช่น การประชุมชี้แจงให้ราษฎรในชุมชนทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของการดำเนินการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมจากชุมชน หรือประชาคมในท้องถิ่น 6) มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพมาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการ

เรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เป็นพื้นฐานของการศึกษาเพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องได้รับการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค เป็นต้น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2553)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมิน ตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ปกครอง ซึ่งแนวคิดการมีส่วนร่วมนี้ สอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554 - 2558) โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาที่ ได้เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมิน ว่าควรให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วม โดยการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาการดำเนินงาน การนิเทศ กำกับติดตาม ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการนำผลประเมินการประเมินไปพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อมุ่งสู่คุณภาพตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมิน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมิน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมิน สามารถนำแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่การปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้อย่างเป็นรูปธรรม
2. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว สามารถนำไปใช้เพื่อกำหนดนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และเครือข่าย เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ องค์กรชุมชน และองค์กรภาคเอกชน สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัย ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อเด็กปฐมวัยในอันที่จะพัฒนาการศึกษาของสังคมไทยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2553 แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2553)

1.2 กระบวนการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา 4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมิน ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมิน จำนวน 14 คน และผู้ปกครอง จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น 44 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมิน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมิน จำนวน 14 คน และผู้ปกครอง จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมิน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมิน ประชากรกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ในขั้นตอนนี้ คือ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมิน จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยสัมภาษณ์แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ แล้วนำเสนอประเด็นสำคัญเป็นรายชื่อ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านน้ำมิน เป็นรายด้าน พบว่า คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมินมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (= 2.92) เมื่อพิจารณาเรียงตามลำดับเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านบุคลากร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำมิน สรุปผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมควรให้คณะกรรมการมีบทบาท หน้าที่ ดังนี้ 1) การคัดเลือกคณะกรรมการควรคำนึงถึงแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง โปร่งใส ตามสัดส่วนที่กำหนด 2) ควรมีการอบรมคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ทราบถึงบทบาท และหน้าที่ของตนเอง 3) ควรมีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านการศึกษาของเด็ก 4) ในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการประชุม คณะกรรมการ เพื่อปรึกษาหารือร่วมกัน 5) คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย 6) คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน และการใช้งบประมาณเพื่อให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีระบบธรรมาภิบาลเพื่อความโปร่งใส และเป็นธรรม 7) คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน อาหารกลางวัน และอาหารเสริม 8) คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการ สนับสนุน และระดมทรัพยากรในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 9) ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร ข้อมูลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และช่องทางในการสื่อสารของผู้ปกครอง คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้รับข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว 10) ควรจัดให้มีระบบการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง

2.2 ด้านบุคลากร คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมควรให้คณะกรรมการมีบทบาท หน้าที่ ดังนี้ 1) มีส่วนร่วมกับครูเพื่อการวางแผนพัฒนาผู้เรียน 2) มีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน 3) มีส่วนร่วมให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก 4) มีส่วนร่วมในการสรรหาพนักงานจ้างต่าง ๆ เพื่อเข้ามาปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5) สนับสนุนให้ครูผู้ดูแลเด็ก

เข้าร่วมฝึกอบรม การศึกษาดูงาน 6) มีส่วนร่วมให้ครูผู้ดูแลเด็กได้มีโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพ ครู 7) มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก 8) มีส่วนร่วมในการประเมินจรรยาบรรณวิชาชีพครูของครูผู้ดูแลเด็ก

2.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมควรให้คณะกรรมการมีบทบาท หน้าที่ ดังนี้ 1) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบโครงสร้างตัวอาคารที่แข็งแรงและได้มาตรฐาน 2) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย 3) มีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย 4) ซักซ้อมป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติ และอัคคีภัย 5) จัดหาเครื่องเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย 6) จัดหาพยาบาล และอุปกรณ์การปฐมพยาบาลเบื้องต้น

2.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมควรให้คณะกรรมการมีบทบาท หน้าที่ ดังนี้ 1) มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น 2) มีส่วนร่วมในการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 3) มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย 4) มีส่วนร่วมนิเทศการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย 5) มีส่วนร่วมประเมินผลการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมควรให้คณะกรรมการมีบทบาท หน้าที่ ดังนี้ 1) ส่งเสริม สนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำเด็กเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน 2) ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากปราชญ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน 4) ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยร่วมกิจกรรมวันสำคัญ ระหว่างบ้าน วัด และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการตรวจสอบสุขภาพของเด็กปฐมวัยร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลอย่างสม่ำเสมอ 6) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีชมรมผู้ปกครองเด็กปฐมวัย 7) มีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่ายจัดกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.6 ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมควรให้คณะกรรมการมีบทบาท หน้าที่ ดังนี้ 1) ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายภายนอกชุมชนในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการแข่งขันประกวด โดยนำเด็กเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ 3) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในรูปแบบต่างๆที่หลากหลาย 4) ส่งเสริม

สนับสนุนให้มีการศึกษาในงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่นๆเพื่อนำรูปแบบที่ประสบความสำเร็จมาประยุกต์ใช้ 5) ส่งเสริม สนับสนุนให้ใช้เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศในการประชาสัมพันธ์และสื่อสารกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การอภิปรายผล

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีประเด็นอภิปรายผล ได้แก่ 1) การคัดเลือกคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นว่าควรมีการสรรหาตามแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง โปร่งใส ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีบทบาทในฐานะผู้นำชุมชนและท้องถิ่นและต้องทำงานร่วมกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน การสรรหาและได้มาซึ่งคณะกรรมการควรมีความเหมาะสม เป็นธรรม และสอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง 2) การอบรมคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ทราบถึงบทบาท และหน้าที่ของตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมิได้ให้ความสำคัญกับการฝึกอบรม เพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลอาจมิได้เห็นถึงความสำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวัลย์ ทันทา (2547 : บทคัดย่อ)ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดเลยใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการค้นหาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในการพัฒนาเด็ก ด้านการเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาในการพัฒนาเด็ก ด้านการวางแผนเพื่อดำเนินงานพัฒนาเด็ก ด้านการดำเนินงานพัฒนาเด็กเล็กและด้านติดตามประเมินผลการดำเนินงานผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านบุคลากร มีประเด็นอภิปรายผล ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมกับครูเพื่อการวางแผนพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นเด็กปฐมวัยมีความแตกต่างกัน ดังนั้นคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และครูผู้ดูแลเด็ก จึงควรมีการประสานความร่วมมือกันเพื่อวางแผนการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน 2) การมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นว่าผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดเด็กปฐมวัยมากที่สุด ดังนั้นคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ปกครอง จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับแนวคิดของสัมฤทธิ์ การเพ็ง (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ให้แนวคิดว่าจะต้องสร้างความมั่นใจและหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา พบว่าคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการประเมินพัฒนาการผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้ดูแลเด็กได้เน้นการสื่อสารกับผู้ปกครอง ด้วยแบบบันทึกพัฒนาการผู้เรียนเป็นรายบุคคล

3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย มีประเด็นอภิปรายผล ได้แก่ 1) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบโครงสร้างตัวอาคารที่แข็งแรงและได้มาตรฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความตระหนักถึงความปลอดภัยของบุตรหลาน โดยเฉพาะด้านกายภาพของอาคารสถานที่ จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้เห็นว่าควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน 2) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความตระหนักถึงความปลอดภัยของบุตรหลาน จึงเห็นว่าการตรวจสอบ และกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น สอดคล้องกับฉันทมติ ปัทมเสวี (2548) วิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมมีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการบริหารงาน งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผลการเปรียบเทียบองค์การบริหารส่วนการบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่มีสภาพการบริหารมากกว่าขนาดเล็ก

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีประเด็นอภิปรายผล ได้แก่ 1) มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นว่า หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่เกิดจากการนำสภาพที่เป็นปัญหา จุดเด่น เอกลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากำหนดเป็นสาระและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็กบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลาง และเพิ่มเติมสาระตามความถนัด ความสนใจของเด็กปฐมวัย ดังนั้นการมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และชุมชนจึงมีความสำคัญ 2) มีส่วนร่วมในการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นว่า มีความจำเป็นต้องปลูกฝังคุณลักษณะ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมในเด็กปฐมวัย เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาในองค์รวมทั้งด้านสติปัญญา และคุณธรรม อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคง และสงบสุขในสังคม

5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน มีประเด็นอภิปรายผล ได้แก่

1) ส่งเสริม สนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำเด็กเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นว่า การใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการศึกษาก็เพื่อปลูกฝังให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ และตระหนักถึงการสืบทอดประเพณีอันดีงามของชุมชนและท้องถิ่น 2) ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากปราชญ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนโดยปราชญ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น จะช่วยให้เด็กปฐมวัยเกิดความสุขในการเรียนรู้ จากวิถีชีวิตและสังคม ซึ่งการเรียนรู้จากปราชญ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการบูรณาการระหว่างความรู้ใหม่ กับสภาพแวดล้อมของชุมชนและท้องถิ่นที่ผสมกลมกลืนกัน สอดคล้องกับ Pallozzi(1981 : 1418) ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบของชุมชนต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของโรงเรียนท้องถิ่นในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยสอบถามคณะกรรมการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่ใช้ในการจัดการศึกษาควรขยายไปเป็นรูปแบบของชุมชนเมืองด้วยการจัดการศึกษาในโรงเรียนควรร่วมมือกันทุกฝ่ายโรงเรียนไม่ควรยึดติดกับนโยบายมากนักส่วนมากชุมชนควรเสนอแนะนโยบายที่ตรงกับความสามารถ

6. ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีประเด็นอภิปรายผล ได้แก่ 1)

ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายภายนอกชุมชนในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นว่า ควรมีการแสวงหาความร่วมมือจากเครือข่ายภายนอกชุมชนได้แก่ บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยงาน สถาบัน โดยการประสานความร่วมมือให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างเป็นระบบ 3) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการแข่งขันประกวด โดยนำเด็กเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นว่า การส่งเสริม สนับสนุน ให้เด็กปฐมวัยเข้าร่วมการแข่งขัน การประกวด ในกิจกรรมต่างๆจะช่วยให้เด็กกล้าแสดงออก และเกิดประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งยังทำให้ผู้ปกครองเกิดความภาคภูมิใจในการแสดงออกของบุตร หลานตนเองอีกด้วย สอดคล้องกับเมตต์ เมตต์การุณจิต (2547 : 16) การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจร่วมติดตามผล การเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ประโยชน์ในด้านการนำเอาความรู้ ความสามารถและทักษะของคนในองค์กรหรือท้องถิ่น มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม การเข้ามามีส่วนร่วมจะช่วยให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี จะกระตุ้นให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาร่วมกับเครือข่ายภายในชุมชน ได้แก่ วัด โรงเรียน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และแสวงหาความร่วมมือจากเครือข่ายภายนอกชุมชน

1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ด้านการมีส่วนร่วม และแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย ที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนโดยมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม

1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดการฝึกอบรม สัมมนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าใจบทบาท หน้าที่ และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

1.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบคลุมตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2 ควรมีการศึกษา ยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วม ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.4 ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบในการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553).มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ:สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น.
- นิชมนต์ ปัทมเสวี. (2548). สภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ทิพวัลย์ ทันทา. (2547). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาเด็กในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2547). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.
- สมฤทธิ์ การเพ็ง. “การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา,”วารสารวิชาการ.4,9(2544):24.
- Pallozzi,D.p. (1981). A model for community participation in local school district decision making.Dissertation Abstracts International. 42(4) : 1481.